

ДОКЛАД

ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Министерството на образованието и науката (МОН) осъществява държавната политика в три основни направления: училищно образование, висше образование и наука. Наред с това МОН управлява и отговаря за изпълнението на дейностите по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР).

1. Отчет по проблемите, констатирани в началото на мандата

В областта на училищното образование служебният екип на МОН осъществи значителна по обем и отговорност работа по допълване на подзаконовата нормативна база, подготовката на държавните зрелостни изпити, националното външно оценяване и приема след завършено основно образование.

По отношение на заварени проблеми в тази област усилията на МОН бяха насочени към преодоляване забавянето на:

- държавните образователни стандарти /ДОС/ със законов срок за приемане до 01.09.2016 г. - за финансиране на институциите; за нормиране и заплащане на труда; за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа на личностното развитие;
- подзаконовата уредба в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование;
- процедурата по осигуряване на нови учебници за II, VI и VIII клас;
- адаптиране на системата на професионалното образование и обучение към новата училищна структура след влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), преодоляване на дефицита на основни знания и умения и разминаване с търсенето на пазара на труда, както и разработване на механизъм за проследяване на завършващите професионално образование на пазара на труда;
- разработване на учебни програми по учебния предмет хореография;
- промяна в Наредбата за условията и реда за възстановяване на транспортните разходи или на разходите за наем на педагогическите специалисти в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, с цел преодоляване на недостиг на квалифицирани кадри в учебните институции в малките населени места.

Основните предприети мерки по време на мандата на служебния кабинет в тази област са:

- Осигурени са всички необходими нормативни и организационни условия за подготовката и провеждането на държавните зрелостни изпити през сесията май-юни 2017 г. и на националното външно оценяване.
- Утвърден е ДОС за нормирането и заплащането на труда – Наредба № 4/20.04.2017 г.
- Изготвен е проект на ДОС за финансиране на институциите в системата на предучилищното и училищното образование – проектът е публикуван за обществено обсъждане на 27.04.2017 г..
- Изготвен е проект на ДОС за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа на личностното развитие, които предстои да бъдат публикувани за обществено обсъждане.
- Изготвен е проект на Постановление за одобряване на Тарифа за таксите, които се събират в системата на предучилищното и училищното образование, който е публикуван за обществено обсъждане.
- Изготвени са проекти на Постановления на МС за определяне на критерии за средищни и защитени детски градини и училища и на условия и ред за тяхното допълнително финансиране, които ще бъдат публикувани за обществено обсъждане след получаване на становище от Министерския съвет за подготовения проект на оценка на въздействието;
- Утвърдени са правилници на специализираните обслужващи звена, определени в Закона за предучилищното и училищното образование.
- Разработен е проект на Правилник за устройството и дейността на регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, който предстои да бъде публикуван за обществено обсъждане на 02.05.2017 г.
- Утвърдена е Наредба за изменение и допълнение на Наредба 6 за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала. Промените са с цел съкращаване на сроковете за отпечатване и разпространение на проектите за учебници и учебни комплекти и включване на по-голям брой оценители.
- Открита е процедурата за оценяване и одобряване на проекти на учебници и учебни комплекти за II и на проекти на учебници за VI и VIII клас.

- В областта на професионалното образование и обучение са разработени 92 нови рамкови програми. Създадена е организация за финансиране разработването и актуализирането на типовите учебни планове и програми с участието на учители, представители на социалните партньори и бизнеса.
- Създадена е организация за актуализиране на Стратегията за професионално образование и обучение. В процес на разработване е проект на стратегията, включващ визия и стратегически цели.
- Стартира проект, финансиран от Европейския център за развитие на професионалното обучение /Cedefop/ за разработване на тематичен анализ и пътна карта за системата на прогнозиране и формиране на уменията.
- Утвърдени са учебните програми по учебния предмет хореография от I до XII клас.
- Утвърдена е Наредба за изменение на Наредбата за условията и реда за възстановяване на транспортните разходи или на разходите за наем на педагогическите специалисти в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

В областта на висшето образование

Действията на служебния екип на МОН бяха насочени основно към най-неотложните стъпки за повишаване на качеството на висшето образование като:

- оптимизиране на броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища по отношение на местата, субсидирани от държавния бюджет;

- промени в Закона за развитие на академичния състав в Република България с цел определяне на ясни критерии за академично израстване и по-добри условия за академична мобилност и определяне на условия и ред за установяване на научно плагиатство.

Предприети мерки по време на мандата на служебния кабинет в тази област са:

- Прието е Постановление за изменение и допълнение на Постановление №64 на МС от 2016 г. за условията и реда за утвърждаване на броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища, което свързва по-директно приема във висшите училища с реализацията на завършващите студенти;

- На тази база е прието Решение на МС за утвърждаване броя на приеманите за обучение студенти и докторанти във висшите училища и научните организации на Република България през учебната 2017-2018 г.
- Прието е Решение на МС за утвърждаване на таксите за кандидатстване и за обучение в държавните висши училища за учебната 2017/2018 г.
- Прието е Постановление на МС за приемане на Наредба за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Право” и професионална квалификация „юрист”.
- Изготвен е проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), който е публикуван за обществено обсъждане (сроктът на общественото обсъждане е до 09.05.2017 г.) и е изпратен за съгласуване по министерства.

В областта на науката

Основните усилия на екипа на МОН бяха насочени към преодоляване на възникналите проблеми по неизпълнението на предварителните условия за средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове 2014-2020, което може да бъде основание за спиране на плащания по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.

Основните предприети мерки по време на мандата на служебния кабинет са:

- МОН подготви проект на актуализирана Националната стратегия за развитие на научните изследвания. Проектът е публикуван на 31 март 2017 г. за публично обсъждане и ще бъде внесен на следващото заседание на МС /3 май 2017 г./. През м. май 2017 г. документът ще бъде изпратен в Народното събрание.
- Извършено е аналитично регионално и национално картографиране на научноизследователската инфраструктура в България по отношение на приоритетните направления на Иновационната стратегия за интелигентна специализация /ИСИС/. Този анализ е използван като отправна точка за актуализацията на Националната пътна карта за научна инфраструктура и на Националната стратегия за развитие на научните изследвания.
- В краен етап на подготовка е актуализиран вариант на Националната пътна карта за научна инфраструктура, който предстои да бъде представен за публично обсъждане на 2 или 3 май 2017 г.

- **По изпълнението на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ /ОП НОИР/**

През мандата на служебното правителство бе получен предварителен доклад от одитна мисия, извършена от представители на ЕК в периода 24-28 октомври 2016 г., с цел установяване готовността на Министерство на образованието и науката (МОН) да изпълнява функциите на Управляващ орган на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014 – 2020 г.“ (УО на ОП НОИР). Одитният доклад се отнася до приоритетните оси от програмата (2-ра, 3-та и 4-та), които се финансират от Европейския социален фонд. В него са посочени 14 констатации, 6 от които „критични“, т.е. спешно са необходими корективни действия за отстраняване на основни слабости, които поставят под въпрос надеждността на цялата система за управление и контрол. До отстраняване на посочените слабости междинните плащания от страна на Европейската комисия по ОП НОИР са замразени.

Предприети мерки по време на мандата на служебния кабинет:

- Провеждани бяха преговори с представители на ЕК по изведените препоръки в доклада и беше обсъден план за действие. Този план за действие по предварителния одитен доклад на ЕК включва 14 мерки за по-добро управление на ОП НОИР и е одобрен с Протоколно решение на Министерския съвет от 26.04.2017 г.

В него са предложени конкретни мерки по управлението и изпълнението на оперативната програма. Управлението на оперативната програма вече е отделено от изпълнението на проектите, възложени на звена в МОН. Съгласувано с ЕК бяха разделени отговорностите на заместник-министрите за училищно образование и за висше образование и наука, които да представляват МОН при подготовката, подаването и изпълнението на проекти по ОП НОИР. Отделен заместник-министър ръководи Управляващия орган (УО).

Предвидено е разработване в кратки срокове на указания относно изискванията за сформирани екипи за организация и управление на проекти, отчитане на разходи за възнаграждения, анализ на капацитета на бенефициента МОН да изпълнява проекти.

Предстои оптимизация на структурата на УО, както и допълване и актуализиране на системите за управление и контрол на УО.

- При преговорите с ЕК МОН успя да сведе до минимум риска от загуба на средства по ОП НОИР. Финансова корекция ще бъде наложена като процент не от цялата

договорена сума по програмата до момента – 334 млн.лв., а като процент от 42,630 млн.лв. Това са договорените средства по процедурите за интеграция в детските градини и училищата и за докторанти и постдокторанти. Конкретният размер на финансовата санкция ще бъде определен след повторна оценка на проекти, избрани на случаен принцип.

- Поради незадоволителното качество на получените оферти по открита процедура чрез обществена поръчка „Избор на оценители за извършване на оценка на проектни предложения за изграждане и развитие на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност по ОП НОИР“ с прогнозна стойност над 2 млн. лв. без ДДС, обществената поръчка бе прекратена. Със съдействието на служебния заместник-министър председател по европейските фондове бе стартиран централизиран конкурс за избор на външни оценители, които ще участват в оценката на тези проектни предложения.

Условията за кандидатстване в този конкурс бяха широко разпространени, вследствие на което са заявили участие 405 международни оценители. До 18 май 2017 г. предстои да бъде готов списъкът, в който научните оценители ще бъдат подредени по обективна методика. До края на май 2017 г. с тях ще бъдат подписани договори и те ще бъдат разпределени в оценителни комисии.

- Подготвят се всички документи, необходими за провеждане на планирано заседание на Комитета за наблюдение на ОП НОИР на 23.06.2017 г. На него комитетът трябва да одобри критерии за избор на нови операции, които се подготвят в момента. Това ще позволи договарянето на операции по приоритетни оси 1 и 2 (за наука и за образование) с общ бюджет от 346 млн. лв.

2. Промени в законовата и подзаконовата нормативна уредба

Изготвен е проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България /ЗРАСРБ/, който е публикуван за обществено обсъждане.

С изменението и допълнението на закона ще бъдат въведени минимални национални изисквания към кандидатите за придобиване на научна степен и заемане на академична длъжност. Предвижда се министърът на образованието и науката да осъществява административен контрол върху прилагането на минималните национални изисквания.

Новият документ определя също условия и ред за установяване на научно плагиатство, както и създаването на публична електронна база данни за хората, придобили научна степен, за защитените дисертации и за хабилитираните лица у нас.

В Наредбата за приобщаващо образование се подготвят промени, свързани с разписване на ясни и конкретни процедури за междуинституционално взаимодействие и реакция при агресивни прояви в училище.

Създадени са работни групи за изготвяне на подзаконовата нормативна база в областта на професионалното образование и обучение съгласно изискванията на Закона за предучилищното и училищното образование и Закона за професионалното образование и обучение:

- Наредба за условията и реда за водене, съхранение и издаване на документи за професионално обучение на лица, навършили 16 години;
- Наредба за осигуряване на качеството на професионалното обучение в професионалните колежи и центровете за професионално обучение;
- Наредба за регистъра на професионалните колежи;
- Наредба за дуалната система за обучение.

До края на май 2017 г. проектите на наредби трябва да бъдат подготвени и публикувани за обществено обсъждане.

3. Обществени поръчки

Обявените обществени поръчки, предметът, мотивите, стойността на поръчката и сроковете са описани в приложената таблица.

4. Извършени кадрови промени

През периода от 26.01.2017 г. до 27.04.2017 г. не са извършени уволнения в Министерството на образованието и науката и структурните звена към него, както в ръководния състав, така и в експертния.

По желание на главния секретар на МОН, считано от 01.02.2017 г., е прекратено преместването му от МВнР в МОН. Поради това за временно изпълняващ длъжността „главен секретар“ беше назначен ръководителят на Инспектората на МОН.

На 27.02.2017 г. беше обявена процедура по мобилност за заемане на свободната длъжност „главен секретар“, приключила с назначаването на титуляр на длъжността, считано от 03.04.2017 г.

С оглед укрепване на административния капацитет на Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми“ – Управляващ орган на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, за заместник главен директор е назначен държавен одитор - служител на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз.

В регионалните управления на образованието към МОН поради установеното постоянно текучество и нарастващия обем от работа, предвид предстоящото провеждане на национално външно оценяване и на държавни зрелостни изпити, както и с цел укрепване на административния капацитет и повишаване на експертизата в съответната област и направление, се провеждат регулярни конкурсни процедури за заемане на незаети длъжности. Всички назначения на държавни служители в МОН и в регионалните управления на образованието се извършват при стриктно спазване на изискванията на Наредбата за провеждане на конкурси в държавната администрация. Назначените служители отговарят на условията за заемане на съответната длъжност. Не са установени случаи с наличие на конфликт на интереси.

Извършените назначения за времето от 26.01.2017 г. до 27.04.2017 г. са, както следва:

- 21 служители са заели длъжност след проведен конкурс по реда на ЗДСл;
- 8 са назначени за определен срок за заместване на държавен служител, който отсъства от работа повече от три месеца;
- 5 са заели длъжност по вътрешно съвместителство за срок до назначаването на служител на незаетата длъжност, но за не повече от 6 месеца;
- 1 държавен служител е заел предишната си длъжност след прекратяване на пълномощията му като заместник-министър;
- назначен е директор на дирекция „Връзки с обществеността“, която длъжност към датата на назначаване е била вакантна;
- 3 служители са преминали на държавна служба в друга администрация;
- 4 служители са назначени по трудово правоотношение на длъжности със спомагателни функции.
- 1 служител е назначен по реда на чл. 16а от ЗДСл (служебно правоотношение на непълно работно време).
- 2 служители са назначени за ръководители на звена към МОН на срочно трудово правоотношение, един от които е назначен по заместване на титуляра на длъжността и един – до провеждане на конкурс за заемане на длъжността.

5. Постижения и успехи по време на мандата на служебното правителство

6.1. Публикуван е за обществено обсъждане **проект на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2017 – 2030**. Основната цел на новия проект за стратегия е България да стане регионален център за авангардни научни изследвания и развитие на нови технологии, както и да се възстанови международният научен авторитет на страната.

6.2. Публикуван за обществено обсъждане е проект за **изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ)**. Промените са важна предпоставка за повишаване на качеството на висшето образование и развитието на науката в България.

6.3. Разширен е обхватът на националните програми в областта на предучилищното и училищно образование. **Разработена е нова Национална програма за предучилищна подготовка** „Развитие на системата на предучилищното образование“. В нея се предвижда да се включат 1600 деца и 1600 родители. Бюджетът за първата година е 400 хил. лв. Очаква се да се включат 130 детски градини и училища с подготвителни групи.

Нова е и програмата „Обучение за ИТ кариера“ с бюджет от 270 хил. лв. Програмата е насочена към професионалните гимназии и профилираните гимназии с паралелки за професионална подготовка, които дават квалификация „Приложен програмист“.

За първи път детските градини са включени в модул „Оптимизиране на вътрешната структура на училищата, детските градини и самостоятелните общежития“ на Национална програма „Оптимизация на училищната мрежа“.

6.4. Утвърдена е **Наредба за изменение на Наредба №1 за условията и реда за възстановяване на транспортните разходи или на разходите за наем на педагогическите специалисти в институциите в системата на предучилищното и училищното образование**. С промяната значително е увеличен броят на педагогическите специалисти с право на възстановяване на транспортните разходи или на разходите за наем в населени места с недостиг на квалифицирани кадри.

6.5. Утвърдена е Наредба за условията и реда за приемане и обучение на лицата, търсещи или получили международна закрила.

6.6. Прието е Постановление № 52 от 16.03.2017 г. за **изменение и допълнение на Постановление № 64 на МС от 2016 г. за условията и реда за утвърждаване на броя**

на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища и за приемане на Списък на приоритетните професионални направления и на Списък на защитените специалности. След промяната субсидираният прием във висшите училища ще се определя на база реалния субсидиран прием през 2016 г. Повишен е коефициентът за изчисляване на субсидията за област на висше образование „Хуманитарни науки“.

На тази база е прието **Решение на МС за броя на приеманите за обучение студенти и докторанти във висшите училища и научните организации** на Република България през учебната 2017-2018 година, като приемът за държавните висши училища е намален с 8% спрямо предходната година на базата на методиката, утвърдена с ПМС № 64.

6.7. Разработена е **Национална програма за сътрудничество с ЦЕРН**, която е в процес на отразяване на предложенията, постъпили при общественото обсъждане, и на подготовка за внасяне в Министерски съвет.

6.8. В края на служебния мандат **извършените плащания по Оперативната програма „Наука и образование за интелигентен растеж“** са в размер на 48 274 157,61 лв. или с **20 % повече** в сравнение с началото на м.февруари 2017 г. За същия период договорените средства са **334 556 087,75 лв. или с 3,3 % повече.**